

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 30 listopada 2011 r.

**Pan
Artur Wójcik
Dyrektor
Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej
w Gliwicach**

LKA-4101-23-01/2011/P/11/109

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Gliwicach² w zakresie wykonywania wybranych obowiązków ustawowych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej w latach 2008-2010 i w pierwszym półroczu 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 14 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność RZGW w zakresie spraw objętych kontrolą, natomiast ocenia negatywnie udzielanie zamówień publicznych na realizację zadań związanych z utrzymaniem śródlądowych wód powierzchniowych i utrzymaniem we właściwym stanie technicznym urządzeń wodnych.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanym dalej „RZGW”.

1. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, realizację zadań z zakresu planowania ochrony przeciwpowodziowej.

NIK pozytywnie ocenia dotychczasowe działania Dyrektora RZGW, zwanego dalej Dyrektorem, w zakresie opracowania warunków korzystania z wód regionu wodnego i ustalenia warunków korzystania z wód zlewni, których podjęcie było możliwe dopiero po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów 22 lutego 2011 r. planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w tym dorzeczy Odry, Wisły i Dunaju³. W szczególności pozyskiwano środki finansowe na realizację ww. zadań, jak również wydano w toku niniejszej kontroli (18 października 2011 r.) obwieszczenia o przystąpieniu do sporządzenia projektów rozporządzenia Dyrektora w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód wszystkich administrowanych regionów wodnych Małej Wisły, Górnej Odry i Czadeczki), w których wyznaczono 21 dniowy termin składania uwag i wniosków zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴. Obwieszczenia te przesłano także do właściwych jednostek samorządu terytorialnego oraz urzędów wojewódzkich, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska.

W RZGW nie podjęto jednak działań dla opracowania studiów ochrony przeciwpowodziowej i projektów planów ochrony przeciwpowodziowej dla administrowanych regionów wodnych (Regionu Górnej Odry, Regionu Małej Wisły i Regionu Czadeczki), co należało do zadań dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej zgodnie z obowiązującymi od 30 lipca 2005 r. do 17 marca 2011 r. przepisami art. 92 ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁵.

Dyrektor niewykonanie tych opracowań tłumaczył koniecznością realizacji pozostałych zadań statutowych w ramach limitu środków budżetowych przyznanego przez jednostkę nadrzędną (Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej⁶), a w związku z tym niemożliwością przeznaczenia wysokich kwot na opracowania, kosztem pozostałych niezbędnych do wykonania zadań, a także prowadzeniem prac nad wprowadzeniem zmian

---

³ Uchwały Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r.: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M. P. Nr 40, poz.451 z dnia 27 maja 2011 r.); Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M. P. Nr 49, poz. 549 z dnia 21 czerwca 2011 r.); Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju, obejmujący region wodny Czadeczki (M. P. Nr 51, poz.560 z dnia 22 czerwca 2011 r.).

⁴ Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 ze zm., zwanej dalej ustawą „Prawo wodne”.

⁶ Zwany dalej „KZGW”.

prawnych i opracowaniem w tym zakresie nowych dokumentów dotyczących ochrony przeciwpowodziowej⁷. Należy zaznaczyć, że wprowadzone z dniem 18 marca 2011 r. zmiany w art. 92 ust. 3 pkt 6 ustawy Prawo wodne nakładają na dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej obowiązek sporządzenia w miejsce tych opracowań nowych dokumentów w postaci planów zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych, lecz termin ich realizacji wyznaczono do dnia 22 listopada 2015 r. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne i innych ustaw⁸. Ponadto, zgodnie z art. 14 tej ustawy studium ochrony przeciwpowodziowej zachowuje ważność do dnia sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego, która ma być opracowana przez Prezesa KZGW w terminie do 22 grudnia 2013 r.

2. NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działania podjęte w celu realizacji inwestycji budowy urządzenia wodnego - zbiornika „Racibórz Dolny” po kontroli NIK przeprowadzonej w marcu 2011 r.

Realizację inwestycji budowy zbiornika „Racibórz Dolny” (suchego polderu) na rzece Odrze (w rejonie miejscowości: Lubomia, Kornowac, Krzyżanowice, Racibórz, Ligota Tworkowska, Nieboczowy)⁹ objęła poprzednia kontrola NIK i w wystąpieniu pokontrolnym z 11 maja 2011 r. sformułowano 3 wnioski pokontrolne dotyczące tej inwestycji. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli RZGW zrealizowało 1 wniosek (17 października 2011 r. pozyskano środki finansowe na pełne sfinansowanie umowy zawartej z projektantem – Hydroprojekt Sp. z o.o. z Warszawy¹⁰). Pozytywnie należy ocenić działania Dyrektora w celu realizacji pozostałych 2 wniosków. Uzgodniono treść aneksu do umowy z Konsultantem, zmniejszając zakres świadczonych przez niego usług i zmniejszając jego wynagrodzenie netto o 1 341 834,67 euro (5 151 303,30 zł)¹¹. Aneks przekazano do Banku Światowego celem zatwierdzenia.

Natomiast NIK ocenia negatywnie nieprzekazanie RZGW przez wykonawcę projektu, do dnia zakończenia niniejszej kontroli¹², poprawnie wykonanej aktualizacji dokumentacji projektowej budowy Zbiornika Racibórz, pomimo upływu umownego terminu jej oddania do 20 lipca 2011 r.

⁷ W związku z wdrażaniem Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L 288 z 6 listopada 2007 r., s. 27).

⁸ Dz. U. Nr 32, poz. 159.

⁹ Zwanego dalej „Zbiornikiem Racibórz”.

¹⁰ Zwanego dalej „Hydroprojekt Sp. z o.o.”

¹¹ Wg obowiązującego od 1 stycznia 2010 r. kursu złotego do euro 3,8390 stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych.

¹² Dnia 28 października 2011 r.

Ponadto NIK ocenia pozytywnie podjęcie w 2010 r. realizacji inwestycji budowa zbiornika przeciwpowodziowego „Kotlarnia” na rzece Bierawce w Kotlarni (woj. opolskie)¹³, w ramach której poniesiono wydatki w kwocie 112 850,00 zł na sporządzenie kosztorysu inwestorskiego i opracowanie wniosku o dofinansowanie ze środków unijnych oraz studium wykonalności i operatów szacunkowych nieruchomości.

W poprzednich latach nie realizowano tego zadania, pomimo zaplanowania na nie po 2 mln zł w 2008 r. i w 2009 r. ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko¹⁴. Chociaż zadanie to umieszczono na liście projektów indywidualnych dla POIiŚ 2007-2013, jako projekt z listy podstawowej III Priorytetu – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska¹⁵, to w wyniku weryfikacji projektu tego nie zamieszczono na liście projektów ujętych w obwieszczeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie listy projektów indywidualnych dla POIiŚ 2007-2013¹⁶.

3. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania RZGW podejmowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa budowli piętrzących i wałów przeciwpowodziowych oraz związane z regulacją koryt cieków naturalnych.

Pracownicy zarządów zlewni, które są odpowiedzialne za utrzymanie koryt cieków i wałów przeciwpowodziowych, w okresie objętym kontrolą raz w roku przeprowadzali wraz z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego (w przypadku terenów objętych szkodami górniczymi również przedstawicielei odpowiedniej kopalni) przeglądy rzek i wałów na terenie konkretnej gminy. Zakresem przeglądu objęto stan techniczny koryta cieku oraz obwałowań. W trakcie przeglądu sporządzano protokoły z oględzin, zawierające ocenę stanu technicznego oraz wnioski i zlecenia.

Kierownik Wydziału Utrzymania Wód i Obiektów Hydrotechnicznych, odnosząc się do wyżej przedstawionych przeglądów stanu technicznego obwałowań objętych raz w roku kontrolą przeprowadzaną przez pracowników zarządów zlewni wraz z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, przyznała w wyjaśnieniu, że przeglądy te nie stanowiły jednak oceny okresowej, o której mowa w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁷, ponieważ nie dotyczyły wyłącznie budowli piętrzącej (w tym przypadku wału przeciwpowodziowego) i nie zawsze przeprowadzały

¹³ Zwanego dalej „Zbiornikiem Kotlarnia”.

¹⁴ Zwanego dalej „POIiŚ”.

¹⁵ Obwieszczenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 12 października 2007 roku w sprawie listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (M. P. Nr 84, poz. 883).

¹⁶ M. P. Nr 30, poz. 269.

¹⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm., zwane dalej „ustawą Prawo budowlane”.

je osoby posiadające uprawnienia budowlane. Tylko na terenie Zarządu Zlewni Górnej Odry i Zarządu Zlewni Kłodnicy i Kanału Gliwickiego osoby posiadające uprawnienia budowlane przeprowadzały przeglądy okresowe, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane (tzw. jednoroczne). Jednak obwałowań tych nie poddawano kontroli okresowej, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, tj. przeprowadzanej co najmniej raz na 5 lat. Długość obwałowań na tych terenach wynosi 38,5 km i stanowi 18,3% wszystkich obwałowań w administracji RZGW.

Z zapisów ksiąg obiektów budowlanych wynika, że obwałowania¹⁸ na terenie Zarządu Zlewni Górnej Odry (o dł. 2,282 km, stanowiące 1,1% wszystkich obwałowań w administracji RZGW) Kierownik Zarządu Zlewni Górnej Odry, posiadający uprawnienia budowlane, poddawał jedynie okresowej kontroli, co najmniej raz w roku, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, polegającej m.in. na sprawdzeniu stanu technicznego budowli narażonej na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu. Natomiast obwałowań tych nie poddawano kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej m.in. na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane.

Kierownik Zarządu Zlewni Górnej Odry wyjaśnił, że pracownicy Zarządu Zlewni nie są w stanie wykonać siłami własnymi przeglądów okresowych pięcioletnich, gdyż jest to specjalistyczna ocena pogłębiona o stosowne analizy i badania, w związku z czym wykonują je podmioty zewnętrzne systemem zleconym w sytuacjach uzasadniających potrzebę ich wykonania, przy jednoczesnym posiadaniu zabezpieczenia środków finansowych na ten cel, a w odniesieniu do ww. wałów do powodzi w maju i czerwcu 2010 r. nie było bezpośrednich wskazań wykonywania tych opracowań. Zdaniem NIK, nie zwalnia to jednak z wykonywania tego obowiązku.

Obiekty stale piętrzące wodę, znajdujące się w administracji RZGW, poddawano badaniom i pomiarom pozwalającym opracować ocenę stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa tych budowli, wykonywanym przez państwową służbę do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących¹⁹. W wyniku badań przeprowadzonych w latach 2008-2010 OTKZ stwierdziła, że stan wszystkich budowli piętrzących nie zagraża bezpieczeństwu, z wyjątkiem jednej budowli - zapory na zbiorniku wodnym w Przeczycach, którą w 2010 r. uznała za mogącą stanowić zagrożenie bezpieczeństwa.

---

¹⁸ Wały przeciwpowodziowe rzeki Odry: w miejscowości Chałupki (w km 20,0 – 21,57) oraz w miejscowości Racibórz (w km 51+500 – 52+212).

¹⁹ Tzw. Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór, zwany dalej „OTKZ”.

Jak wyjaśnił Dyrektor, OTKZ prowadzi dalsze badania i obserwacje, niezbędne do opracowania dokumentacji określającej sposób zagęszczenia korpusu zapory.

Ponadto, ww. obiekty, jak również śluzy i jazy, poddawano okresowym kontrolom, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie wykonano jednak wszystkich zaleceń wymienionych w przeglądach stanu technicznego stopni wodnych (śluz na rzekach i kanałach oraz zapór na zbiornikach wodnych) przeprowadzonych w latach 2008-2010, a w szczególności: odbudowy kanału odpływowego poniżej jazu bocznego śluzy Nowa Wieś, wymiany stolarki okienno-drzwiowej, wymiany rynien i remontu dachów w budynkach technicznych śluzy Nowa Wieś, remontu jazów Sławięcice, Rudziniec i Blachownia, remontu dachu budynku głównego wraz z wymianą rynien, naprawę komina i wymianę instalacji odgromowej oraz remontu betonów na głowie górnej i dolnej śluzy Sławięcice, wykonania dogęszczenia gruntu wzdłuż ścian śluzy Rudziniec, wykonania uszczelnienia klap jazu oraz remontu budynku technicznego jazu Pławniowice, remontu kapitalnego komory południowej Śluzy Łabędy, zainstalowania dwóch dodatkowych piezometrów w lewym przyczółku zapory oraz zainstalowania inklinometrów na zbiorniku Wisła-Czarne, remontu betonów na przelewie powodziowym (kaskada) ze zbiornika Dzierżno Małe, wymiany pokryw osłonowych na wieży spustów dennych zbiornika Dzierżno Duże, barier ochronnych w celu zabezpieczenia przed dewastacją budowli zbiornika Kuźnica Warężyńska.

Przyczynami niewykonywania większości zaleceń był brak środków finansowych i ujęcie ich w zestawieniu wydatków z rezerwy celowej na usuwanie szkód powodziowych na ciekach na lata 2012-2014.

W latach 2008-2010 w RZGW na terenie administrowanych regionów wodnych nie planowano do wykonania i nie wykonywano zadań w zakresie regulacji koryt cieków naturalnych, co Dyrektor tłumaczył faktem, że w latach 2008-2009 środki przyznane na działalność statutową RZGW były bardzo ograniczone i przeznaczone wyłącznie na wykonanie zadań w zakresie utrzymania wód, tj. robót konserwacyjnych i remontowych na administrowanych ciekach, natomiast otrzymane w 2010-2011 środki z budżetu państwa są niewystarczające na systematyczny remont regulacji, lecz jedynie na miejscowe zabezpieczenie brzegów w newralgicznych punktach. Jak jednak przyznał Dyrektor, wg stanu na 31 grudnia 2010 r. około 950 km rzek i potoków górskich (tj. 90% z 1 054 km będących w administracji RZGW) posiadało zabudowę regulacyjną, której stan techniczny na wielu odcinkach był niezadawalający i w związku z ograniczonymi

środkami finansowymi, niewystarczającymi na utrzymanie, następuje degradacja zabudowy regulacyjnej.

4. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, sprawowanie przez RZGW kontroli gospodarowania wodami oraz wykonywanie sprawozdawczości z zarządzania tą gospodarką.

Upoważnieni pracownicy RZGW, w okresie objętym kontrolą, przeprowadzili 46 kontroli gospodarowania wodami (18 w 2008 r., 13 w 2009 r. i 15 w 2010 r.), z tego: 34 planowane i 12 interwencyjnych (na wnioski kierowane przez organy administracji publicznej samorządowej i osoby fizyczne), przy czym w większości (27 kontroli) w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne.

Z wszystkich kontroli sporządzono protokoły kontroli, a w przypadku 21 z nich, tj. 45%, wydano zarządzenia pokontrolne. Ustalono jednak, że Dyrektor nie powiadamiał właściwego organu o ujawnionych w toku kontroli faktach wskazujących na podejrzenie popełnienia wykroczenia przez osoby kontrolowane. W wyniku 4 kontroli przeprowadzonych przez RZGW stwierdzono przypadki nieprzestrzegania zakazów określonych w art. 27 ust. 1 ustawy Prawo wodne, tj. grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a zgodnie z art. 194 pkt 2 ustawy Prawo wodne nieprzestrzeganie ww. zakazu stanowi wykroczenie. W wyniku natomiast 2 kontroli stwierdzono korzystanie z wód bez posiadanego aktualnego pozwolenia wodnoprawnego, wymaganego art. 122 ust. 1 pkt 1-3. W jednym przypadku kontrolowany wykonał 2 urządzenia wodne (zarurowanie potoku i stopień piętrzący wodę), w drugim przypadku kontrolowany dokonywał piętrzenia wód. Działania te, bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, spełniały określone w art. 192 ust. 1 Prawa wodnego przesłanki, wskazujące na możliwość popełnienia wykroczenia.

Powyzsze zaniechanie Zastępcy Dyrektora RZGW wyjaśnił faktem, że były to marginalne przypadki, a wydawane zalecenia wykonywano.

Dyrektor składał Prezesowi KZGW sprawozdania z realizacji wykonywanych (za lata: 2008, 2009 i 2010) zadań, o których mowa w art. 92 ust. 3 i 4 Prawa wodnego, w terminie wymaganym art. 94 tej ustawy. Sprawozdania te Prezes KZGW zatwierdził bez uwag.

5. NIK ocenia negatywnie udzielanie zamówień publicznych na realizację zadań związanych z utrzymaniem śródlądowych wód powierzchniowych oraz utrzymaniem we właściwym stanie technicznym urządzeń wodnych.

Ustalono, że już na etapie planowania poszczególne zadania z zakresu utrzymania wód obejmowały remonty (wszystkie polegające na udroźnieniu, naprawie koryta, remoncie regulacji rzeki) krótkich odcinków rzek (na długości od kilkuset metrów do dwóch kilometrów). Realizując następnie te zadania (poza nielicznymi wyjątkami) nie stosowano przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁰, uzasadniając to wartością zamówień nieprzekraczającą równowartości 14 000 euro, określoną w art. 4 pkt 8 ww. ustawy. Przy wyborze wykonawcy stosowano wówczas wewnętrzną procedurę udzielania zamówień publicznych o wartości od 3 500 zł do równowartości 14 000 euro, wprowadzoną przez Dyrektora, zgodnie z którą występowało do wykonawców (od trzech do pięciu) z zapytaniem ofertowym (w różnej formie: na piśmie, faksem, mailem, zapytaniem na stronie internetowej), a następnie wybierano najtańszą ofertę i z wyłonionym w ten sposób wykonawcą zawierano umowę na wykonanie robót.

Stwierdzono, że w powyższy sposób zlecano, w okresie od sierpnia do grudnia 2010 r., na podstawie odrębnych umów, roboty dotyczące naprawy koryt rzek w tych samych miejscowościach (lub sąsiednich) na kilku odcinkach, znajdujących się w bliskiej odległości od siebie:

- Naprawa koryta rzeki Małej Wisły w m. Drogomyśl na dwóch odcinkach: w km 62,2-62,3 – wartość umowy 43 922,30 zł netto i w km 63,5-63,6 – wartość umowy 45 191,02 zł netto; łączna wartość obu umów 89 113,32 zł netto,
- Udroźnienie koryta rzeki Biała w m. Bielsko-Biała – remont regulacji na pięciu odcinkach: w km 12,9–13,0 – wartość umowy 40 926,92 zł netto, w km 15+400 – wartość umowy 43 244,40 zł netto, w km 15+600 – wartość umowy 40 015,85 zł netto, w km 16+100 – wartość umowy – 24 248,01 zł netto, w km 17,2–17,9 – wartość umowy 45 165,63 zł netto; łączna wartość 5 umów - 193 600,81 zł netto,
- Udroźnienie koryta rzeki Kłodnicy w m. Kędzierzyn-Koźle na dwóch odcinkach: w km 12+200–13+800 – wartość umowy 45 449,87 zł netto, w km 15+500–16+300 – wartość umowy – 41 970,49 zł netto; łączna wartość obu umów – 87 420,36 zł netto,
- Udroźnienie koryta i zabudowa wyrw rzeki Kłodnicy w m. Ruda Śląska na dwóch odcinkach: na jednym nie podano kilometrażu – wartość umowy 46 935,12 zł netto

---

²⁰Dz. U. z 2010 r. Nr 113 poz. 759 ze zm., zwaną dalej „ustawą Prawo zamówień publicznych”.

i w km 64,0–66,0 – wartość umowy 35 174,32 zł netto; łączna wartość obu umów – 82 109,44 zł netto,

- Udrożnienie koryta rzeki Przemszy w Będzinie w km 38+400 do 39+355 – wartość umowy 53 100,00 zł netto oraz w Sosnowcu w km 32+300–33+100 – wartość umowy 52 200,00 zł netto; łączna wartość obu umów 105 300,00 zł.

W ocenie NIK powyższymi działaniami naruszono przepis art. 32 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych, który stanowi, że zamawiający nie może w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy dzielić zamówienia na części lub zaniżać jego wartości. Wartości umowne poszczególnych udzielonych zamówień nie przekraczały wprawdzie równowartości 14 000 euro²¹, gdyby jednak w ww. przypadkach udzielono łącznych zamówień (na remonty przynajmniej dwóch sąsiadujących ze sobą odcinków rzek), kwota, od której zależy konieczność stosowania przepisów ustawy, zostałaby przekroczona. Łączna wartość zawartych i zrealizowanych w ten sposób 13 zamówień w 2010 r. wyniosła 557 543,93 zł netto (680 203,60 zł brutto).

NIK nie podziela wyjaśnień Dyrektora, że „po otrzymaniu I transzy środków finansowych na usuwanie szkód powodziowych z 2010 r. nie sposób było przewidzieć, w jakich etapach i czy w ogóle będą przyznane dodatkowe środki finansowe na usuwanie szkód powodziowych”, bowiem w przypadku 11 spośród 13 ww. zadań zrealizowanych w 2010 r.²² RZGW zlecał wykonanie robót od sierpnia 2010 r., gdy zabezpieczone były środki finansowe na realizację wszystkich ww. robót (przyznano je na podstawie dwóch decyzji Ministra Finansów: Nr FS4-4135/22/51/2010 z 11 czerwca 2010 r. i Nr FS4-4135/22/75/2010 z 4 sierpnia 2010 r.). Zamówienia na pozostałe 2 zadania, finansowane ze środków budżetu państwa, tj. *Udrożnienie koryta rzeki Przemszy w Będzinie w km 38+400 do 39+355 i w Sosnowcu w km 32+300 – 33+100* zlecono w tym samym dniu i temu samemu wykonawcy²³, tj. Zakładowi Robót Leśnych i Wodnomelioracyjnych T. K[...]²⁴. Z tego względu w ocenie NIK nie można zgodzić się ze stwierdzeniem Dyrektora, że „pomimo lokalizacji na terenie jednej miejscowości, organizacja placu budowy i robót przez Wykonawców nie była możliwa dla wszystkich

²¹ 14 000 euro = 53 746 zł wg obowiązującego od 1 stycznia 2010 r. kursu złotego w stosunku do euro 3,8390, określonego w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 224, poz. 1796).

²² Naprawa koryta rzeki Małej Wisły w m. Drogomyśl w km 62,2-62,3 i w km 63,5- 63,6; Udrożnienie koryta rzeki Kłodnicy w m. Kędzierzyn-Koźle w km 12+200 – 13+800 i w km 15+500 - 16+300, Udrożnienie koryta rzeki Biała w m. Bielsko-Biała – remont regulacji w m. Bielsko – Biała w km: 12,9 – 13,0, 15+400, 15+600, 16+100, 17,2 – 17,9, Udrożnienie wyryw i zabudowa koryta rzeki Kłodnicy w m. Ruda Śląska na dwóch odcinkach: w jednym nie podano kilometrażu i w km 64,0 – 66,0.

²³ Umowy: nr 10/NZP/10 i nr 11/NZP/10.

²⁴ Ochrona prywatności osoby fizycznej na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

zadań jednocześnie”. Ustalono bowiem, że poza ww. dwoma przypadkami zlecenia robót temu samemu wykonawcy i w tym samym dniu, w ten sam sposób zlecano (na podstawie odrębnych umów) wykonanie robót w tej samej miejscowości na odcinkach bezpośrednio sąsiadujących lub znajdujących się w niedalekiej odległości. Przedsiębiorcy INŻBUD w dniu 17 listopada 2010 r. zlecono *Udrożnienie koryta rzeki Małej Wisły w m. Drogomyśl na dwóch odcinkach: w km 62,2-62,3 i w km 63,5- 63,6*²⁵, określając ten sam termin zakończenia obu prac oraz w dniu 16 września 2010 r. *Udrożnienie koryta rzeki Biała w m. Bielsko-Biała – remont regulacji na trzech odcinkach: w km 15+400, w km 15+600 i w km 16+100*²⁶, również wyznaczając jeden wspólny termin ich zakończenia .

NIK nie zgadza się również z argumentem przedstawionym przez Dyrektora w wyjaśnieniach dodatkowych do protokołu kontroli, że uproszczone dokumentacje projektowe nie spełniają wymogów art. 31 ustawy Prawo zamówień publicznych, w związku z czym nie mogły być wykorzystane w procedurze udzielania zamówień publicznych i łączenie poszczególnych zadań w pakiety i ogłoszenie przetargów publicznych nie było możliwe. Zakres wymaganej dokumentacji projektowej, określony w § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego²⁷, zależy bowiem od tego, czy wykonanie danych robót budowlanych wymaga, czy nie, pozwolenia na budowę.

Podobne nieprawidłowości stwierdzono w zakresie remontów urządzeń wodnych. Zaplanowane w 2008 r. zadanie: *Bieżące prace utrzymaniowe potoków i rowów odwadniających na Zbiorniku Wodnym Łąka* o wartości 154 300 zł podzielono na pięć odrębnych mniejszych zadań (tego samego rodzaju, tj. o tym samym kodzie CPV, każde o wartości poniżej 14 000 euro), przy czym na wykonanie czterech z nich przeprowadzono konkurs ofert (zgodnie z ww. Procedurą udzielania zamówień do 14 000 euro) i zawarto odrębne umowy bez stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych. Dotyczyło to: *Awaryjnego zabezpieczenia prawobrzeżnej skarpy rz. Białej w km 6,8-7,0; Odbudowy prawego brzegu potoku Starobielskiego na odcinku 42m km 2+418 – 2+460; Konserwacji nowego kanału Branickiego w km 0+000–3+655 w miejscowościach Mizerów i Kryry; Konserwacji potoku Studzionka w km 0+000 do*

²⁵ Umowy nr 21/NZM/Sz.pow/19/2010 i nr 22/NZM/Sz.pow/21/2010.

²⁶ Umowy: nr 15/NZM-Sz.pow/8/2010/86, nr 12/NZM-Sz.pow/9/2010 i nr 11/NZM-Sz.pow./17/2010/88.

²⁷ Dz. U. Nr 202 poz. 2072 ze zm.

2+310 oraz rowu zachodniego w km 0+000 do 1+985 w cofce zbiornika wodnego Łąka²⁸. Łączna wartość netto ww. umów wyniosła 123 720,70 zł (brutto 150 939,25 zł) i stanowiła (dla wartości netto) równowartość 31 910,63 euro²⁹.

Zdaniem NIK, powyższych nieprawidłowości nie usprawiedliwia fakt, jak wyjaśnił Dyrektor, że każde z ww. zadań zlokalizowano w różnych miejscowościach, tym bardziej, że dwa spośród ww. czterech zadań, tj.: *Konserwacja nowego kanału Branickiego... oraz Konserwacja potoku Studzionka...* o łącznej wartości netto 75 274,63 zł, również przekraczającej równowartość 14 000 euro, zlecono w tym samym dniu (9 października 2008 r.) i temu samemu wykonawcy (WODREX s. c.).

Odpowiedzialność za powyższe ponosi ówczesny Dyrektor RZGW, który jeszcze na etapie wyłaniania wykonawcy zatwierdził wnioski o zaakceptowanie ww. zamówień (tzw. wnioski o zaakceptowanie zamierzonego zakupu przedmiotów, materiałów lub usług o wartości: 3 500 zł – 14 000 euro), przedkładane mu przez dyrektorów poszczególnych zarządów zlewni, a następnie wspólnie z Główną Księgową RZGW zawarł umowy z wykonawcami robót.

Stwierdzono również przypadki zlecenia wykonania robót, w zakresie utrzymania wód, bez zawierania z wykonawcami umów na piśmie, lecz wyłącznie na podstawie zleceń. W 2009 r. zlecono w ten sposób dwa zadania: *Odmulenie Odry poniżej Starego Jazu na Stopniu Wodnym Koźle* na kwotę 3 050,00 zł oraz *Wycięcie fragmentów ścianki szczelnej w korycie rzeki Odry w km 88,0 w m. Brzeźce* na kwotę 9 516, 00 zł, a w 2010 r. pięć zadań: *Udrażnianie koryta rzeki Mała Wisła km 69,3 - 69,6 w m. Wiślica* na kwotę 8 796,20 zł, *Udrażnianie koryta rzeki Mała Wisła km 55,0 w m. Bąków* na kwotę 26 373,31 zł, *Udrażnianie koryta rzeki Brennicy km 3,5 w m. Górki Wielkie* na kwotę 3 635,60 zł, *Udrażnianie koryta rzeki Mała Wisła km 72,0 w m. Harbutowice* na kwotę 36 048,51 zł, *Udrażnianie koryta rzeki Pszczyńka (roboty ziemne)* na kwotę 603,90 zł.

Odpowiedzialność za powyższe ponosi Dyrektor RZGW oraz Zastępca Dyrektora RZGW ds. Utrzymania Wód, którzy podpisywali ww. zlecenia wykonawcom robót.

Powodem zlecenia robót bez zawierania stosownych umów, jak wyjaśnił Dyrektor, były głównie awarie lub konieczność realizacji zadań w trakcie akcji powodziowej. W ocenie NIK, fakt ten jednak nie zwalniał stron z obowiązku podpisania umów

---

²⁸ Odpowiednio umowy: nr 1/2008/NZM/12 z 18 kwietnia 2008 r. na kwotę netto 15.000,00 zł, nr 3/2008/NZM/31 z 14 lipca 2008 r. na kwotę netto 26.980,38 zł i nr 4/2008/NZM/31 z 13 sierpnia 2008 r. na roboty dodatkowe na kwotę netto 6.465,69 zł, nr 6/2008/NZM/67 z 9 października 2008 r. na kwotę netto 44.643,55 zł, umowa nr 5/2008/NZM/66 z 9 października 2008 r. na kwotę netto 30.631,08 zł

²⁹ Wg obowiązującego od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2009 r. kursu złotego w stosunku do euro 3,8771., określonego w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 241 poz. 1763).

i uregulowania wzajemnych praw i obowiązków. Zlecając wykonanie ww. robót remontowych nie zabezpieczono bowiem w należyty sposób interesów zamawiającego. Zgodnie z art. 648 §1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny³⁰ umowa o roboty budowlane³¹ powinna być stwierdzona pismem. Art. 74 §1 tej ustawy stanowi ponadto, że niezachowanie formy pisemnej zastrzeżonej dla celów dowodowych powoduje, że nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków, ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych przy zleceniu robót remontowych w korytach rzek i urządzeniach wodnych;**
- 2. Wyegzekwowanie od Hydroprojekt Sp. z o.o. dokumentacji projektowej niezbędnej do rozpoczęcia budowy Zbiornika Racibórz;**
- 3. Podjęcie działań w celu zapewnienia przeprowadzania okresowych kontroli wszystkich administrowanych wałów przeciwpowodziowych z częstotliwością i zakresem określonym przepisami ustawy Prawo budowlane.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

---

³⁰ Dz. U z 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.

³¹ Zgodnie z art. 3 pkt 7 ustawy Prawo budowlane przez roboty budowlane należy rozumieć budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego.